

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. VI. Quid agerè & pati possit Christus prout, est in Eucharistiâ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

59.
Præsentiâ
Sacramen-
talis ex na-
tura rei non
dependet à
naturali.

Petes II. An præsentiâ sacramentalis de-
pendeat à naturali? Resp. non dependere
intrinsecè & ex natura rei, adeò ut Christus
potuisset priùs produci in Sacramento,
quàm in utero Virginis. Ita Scotus d. 10. q. 4.
num. 4. & seqq. & consentiunt Vasquez, Suarez
& passim alii. Quidquid Caietanus quest. 76.
art. e. opinionem Scoti chimericam appel-
let; cuius potiùs censuræ tale epitheton
congrueret. Ratio est: quia nullum potest
tam necessariæ dependentiæ ex natura rei
assignari fundamentum. Potuisset enim
Deus Eucharistiam ita instituere, ut non fu-
isset necesse ad valorem consecrationis ip-
sius verba proferri in persona Christi, sed
solum recitativè proferri; vi autem validæ
consecrationis fuisset Christus etiam primò
ponendus sub speciebus, etsi alibi non esset,
immo nec fuisset.

60.
Sed de facto
& ex divi-
na ordina-
tione.

Juxta præsentem tamen Dei ordinatio-
nem præsentiâ sacramentalis dependet à
naturali, sic ut si Christus nullibi esset in
præsentiâ naturali, non possit esse aut ma-
nere alicubi in Sacramento. Ita Doctores
communiter, nec dissentit Scotus. Ratio est:
quia Christus secundum præsentiâ natu-
ralem est velut exemplar juxta quod regula-
tur præsentiâ sacramentalis. Unde quia
Christus jam in cælo est gloriosus, est etiam
talis in Sacramento: quia tempore ultimæ
coenæ erat mortalis & passibilis, erat etiam
talis in Sacramento, quàmvis ut ibi esset mo-
do impassibili: quia in triduo erat mortuus,
fuisset etiam tunc talis in Sacramento. Qua-
re corpus Christi, quod tempore ultimæ coe-
næ erat in Sacramento vivum & mortale, fu-
isset tempore tridui in eodem Sacramento,
si reservatum esset, mortuum, & rursus post
triduum immortale & redivivum, ut etiam
patet ex doctrina Scoti d. 11. q. 3. n. 28. cui
consentiunt alii. Proinde similiter in Sa-
cramento omnino esse desisset, si corpus &
sanguis secundum præsentiâ naturalem
fuissent planè destructi: adeoque præsentiâ
sacramentalis dependet à naturali. Hinc et-
iam Theologi conformiter ad Tridentinum
docent sub singulis speciebus quædam poni
per concomitantiam, eò quòd sint connexa
naturaliter cum corpore aut sanguine se-
cundum præsentiâ naturalem.

61.
Quorum-
dam proba-
tio satis
vulgata, an
solida,

Solet idem ordinariè probari ex hoc,
quòd necessariò debeat sacerdos proferre
Eucharistiam in persona Christi tamquam prin-
cipalis consecrantis; quòd omnino præsup-
ponit ipsum alibi existere. Sed ad hoc res-
ponderi posset, sufficere, ut alibi existeret
quovis modo. Nam etsi non foret in cæ-
lo, sed tantum alicubi in Sacramento, adhuc
quantum est præcisè ex parte allegatæ pro-
bationis, posset sacerdos verè loqui in per-
sona ipsius, & consecrare eum in novis ho-
stias. Quàmvis aliundè colligatur præsen-
tiâ sacramentalem in una hostia non pen-
dere ab alia simili, & per accidens se habe-

re ad consecrationem alterius hostiæ; so-
lumque pendere à præsentiâ naturali, ne-
que posse in prima hostia illam poni, nisi
Christus sibi in præsentiâ naturali suppo-
natur.

Immo non desunt qui existimant in tri-
duo mortis potuisse validè consecrari cor-
pus Christi: quando tamen Christus de cæ-
lo non existeret in præsentiâ naturali se-
cundum humanitatem, secundum quam ta-
men ei competit summum & æternum sa-
cerdotium, vi cuius censetur offerens prin-
cipalis, in cuius pròinde persona alii tamquam
ministri loquuntur, dum consecrant. Potius
tamen censèo ob hoc ipsum non potuisse
in triduo, in quo anima erat separata, con-
secrationem fieri: secundum animam enim
præcisè non erat Christus sacerdos, sed quæ
homo: neque animæ illius absque corpo-
re convenit sacrificare, adeoque nec mi-
nistris nomine ejusdem, sed solum in per-
sona Christi Dei hominis (quæ tunc non
vivebat) loquentibus.

QUESTIO VI.

*Quid agere & pati possit Christus
prout est in Eucharistia?*

Satis constat inter plerosque Docto-
res, operationes sive actus immanentes
intellectus & voluntatis quos Christus ha-
bet in cælo, habere etiam concomitantè
in Sacramento; idque ratione naturalis con-
nexionis, ob quam accidentia à loco inde-
pendentia concomitantur suum subjectum.
Quod etiam de actibus sensuum internor-
um, immo & extenorum est dicendum.
Quàmvis enim sensatio externa requirat
præsentiâ objecti, ubi primò elicitur, non
tamen ubi concomitantè ponitur. Idem est
de qualitatibus per alterationem productis,
quas si reciperet in præsentiâ naturali, v. g.
in ultima coena, quando alterationis erat
capax, reciperet etiam concomitantè in
Sacramento.

Similiter satis constat corpus Christi non
moveri concomitantè ad motum ejusdem
in cælo: nam præsentiâ localis & actiones
ab ea dependentes non concomitantur in
Sacramento. Immo ne quidem ibi move-
tur motu simili: non enim quando progred-
itur in cælo, levat brachium &c. idem fa-
cit in Sacramento: immo ne quidem facere
poteft, cum ista supponant præsentiâ cir-
cumscriptivam seu quantitativam.

Quæritur itaque quenam passiones aut
actiones possint Christo competere primò
in Sacramento seu quatenus est in Sacra-
mento.

Dico I. Christus quatenus est in Sacra-
mento potest elicere actus intellectus non
dependentes à phantasmate, & voluntatis, si
æque

...equè ac si existeret modo naturali: nam actiones istæ & species ad illas fortè requisitæ sunt merè spirituales, neq̄ ullo modo dependent à corpore seu organo corporeo. Ita communiter Doctores. Unde Christus quatenus in hoc Sacramento potest loqui Angelis & spiritibus, eosq̄ spiritualiter illuminare; similiter oculo spirituali intellectus videt quæ circa se fiunt.

DICO II. Christus quatenus est in Sacramento nequit se ipsum aut circumstantes naturaliter oculo corporeo videre vel audire; immo nec potest ullam operationem sensus externi ibi in se ipso elicere. Ita Scotus & communiter alii Doctores. Ratio est: quia sensus Christi ut in Sacramento existentis, non possunt ab objectis recipere species, uti nec pati ab agente extrinseco, sine speciebus tamen sentire nequeunt, saltem visus & auditus. Deinde organa sensuum non habent ibi extensionem in ordine ad locum, quæ tamen ad sensationem & receptionem specierum requiruntur; præsertim in visu & auditu. Pro visu adhuc est specialis ratio, nimirum quod si pupilla sit infecta aliquo colore, non possit elicere visionem: in Eucharistia verò, & in loco ipso in quo est pupilla, sunt omnes colores totius Corporis Christi, immo & specierum Sacramentalium, De tactu tamen (idem ferè est de gustu) minus efficaciter ostenditur conclusio.

De sensu interiori sive phantasia, & consequenter de actibus intellectus dependenter à phantasmate productis, non satis convenit inter Doctores. Verius autem videtur phantasia ibi non posse naturaliter operari, adeoque nec intellectum dependenter ab illa: quia etiam actus sensus interni sunt materiale & naturaliter fieri non possunt, nisi à principio materiali & cõextenso ad locum; adeoque hæc extensio videtur conditio naturaliter requisita ad operandum. Deinde actus isti naturaliter non possunt recipi, nisi in subiecto materiali & extenso.

Nulla tamen ratio dubitandi occurrat, quin supernaturaliter possint sensus tam interni quàm externi operationes suas ibi exercere: ideoq̄ quod supernaturaliter fiat, est nobis ignotum: quàmvis juxta Varios valde opium sit credere Christum de facto ibi audire & videre sensibiliter, quæ ab adstantibus & vicinis geruntur: id enim congruum apparet, ut qui nobiscum in Sacramento corporaliter quasi habitat, non sit ibi quoad potentias & operationes corporales veluti modo quodam mortuo, sed potius habeat nobiscum humanum quasi commercium. Verùm hæc conjectura est planè incerta, cui facile opponi posset contraria aliqua congruentia. Aliunde sufficit ad exercitium internæ reverentiæ ac pietatis, quod sciamus Christum per intellectum clarissimè videre quidquid circa Sacramentum fit, immo interiora cordium nostrorum.

Herinx Sum. Theol. Pars IV.

DICO III. Quamvis Christus prout est in hoc Sacramento, non possit se movere motu progressivo proprie dicto, aut uti potentia locomotiva organica; cum ad hoc requiratur extensio partium, quarum una ante alteram moveatur: potest tamen habere usum potentia locomotivæ non organica, qui includitur in dote agilitatis cõmuni Beatis: non enim est ratio cur nequeat hæc potentia uti in Sacramento v. g. movendo hostiam motu quasi simplicis translationis; & fortè sic aliquando mota est hostia à Christo immediatè, inquit Scotus dist. 10. q. 7. n. 5. in fine.

DICO IV. Corpus Christi ut est in hoc Sacramento non potest virtute humanà per se moveri localiter; cum virtus humana nequeat illud per se tangere aut impellere, sed tantum per accidens ratione specierum, quatenus illas movendo concomitanter etiam movetur Christi corpus sub illis inseparabiliter contentum, tali ratione ut illis motis simul moveatur ipsum corpus Christi motu sibi proprio.

Sed satis difficile est, à quo motus proprius corporis Christi physicè causetur. Varii explicant hoc fieri, non quasi species physicè agant in corpus, sed potius quia Christus per modum nexus se conjungit & quasi alligat speciebus consecratis; sicut Angelus alligans se corpori assumpto moveretur ad motum istius corporis, si nexum istum continuaret: adeoque videtur motus corporis Christi procedere physicè ab eo qui movet. Sed cum præter præsentiam Christi ad species, non sit physica aliqua dependentia Christi ad easdem, aut nexus physicus, sed tantum voluntarius & moralis in sola Dei voluntate fundatus, non satis apparet, quo modo movens species possit movere physicè corpus Christi; uti patet in aliis, quæ solum localiter absque alia physica & necessaria dependentia invicem conjunguntur.

Verum partim ob prædicta, partim ob supernaturalitatem ipsius præsentia Christi, motus corporis Christi videtur physicè refundendus in solum Deum. Quare Scotus dist. 10. q. 6. n. 2. & 4. & plures alii dicunt motum corporis Christi tantum procedere moraliter ab eo qui movet species; adeo ut motus specialis corporis causetur à solo Deo, non per novum miraculum, sed per institutionis sive pacti miraculosi continuationem, quo absolute voluit speciebus consecratis corpus suum semper manere præsens. Idque sufficit, ut corpus Christi absolute dicatur à Sacerdote in processione & ad ægros deferri, elevari, sumi &c. prout Trid. sess. 13. c. 5. & 6. & Catholicomnes loquuntur. Quomodo etiam dicitur absolute, etsi tantum moraliter, à Sacerdote consecrari.

Adde non improbabile videri motum corporis Christi ad motum specierum posse procedere

66. Christus prout in Sacramento nequit per se moveri.

67. A quo causetur motus proprius corporis Christi

68. Verosimilitudine à solo Deo causatur.

69. Possit casari ab aliis

*ma Christi
aut Angelo
per speciale
Dei concursu
subi: sed non
constat, de
facto in se-
ri.*

cedere ab anima Christi per dotem agitata-
tis, seu per potentiam loco motivam non or-
ganicam : sicut enim per illam potest mo-
vere hostiam, sic videtur cum hostia posse
movere physicè suum corpus; adeoque
conjecturari posse videtur, de facto sic fi-
ri. Unde eadem ratione posset verosimi-
liter Angelus movere corpus Christi, vel
etiam per accidens, ad motum specierum
per contactum virtuosam, sicuti potest lo-
caliter movere & impellere alterum Ange-
lum. Quod quidem facilius est, si dicatur
præsentia localis noviter acquisita seu cau-
sata in corpore Christi sub speciebus esse in
substantia naturalis, suppositâ semel unione
ac præsentia sacramentali ad species, adeo-
que penetratione & modo existendi non
quantitativo. At si dicatur esse supernatu-
ralis in substantia, major est difficultas. Vi-
detur nihilominus anima Christi (idem est
de angelo) habere ad illam, uti ad actus vi-
tales supernaturales, potentiam inchoatam,
speciali auxilio seu concursu Dei supplendâ.
Quod sic tamen de facto concurrat anima
Christi, & non potius ibi modo mortuo se
habeat, non nisi conjecturari potest.

69.
*Corpus
Christi pro-
ut in Eu-
charistia non
potest natu-
raliter alte-
rari à cor-
poribus vi-
cini.*

Dico V. Corpus Christi prout est in hoc
Sacramento non potest naturaliter alterari
à corporibus vicinis; adeoque non potest
ibi crescere, vel minui, vel interfici: nec
vicissim probabiliter potest corpora vicina
alterare. Prima pars intellecta de corpore
Christi glorioso est per se evidens. Intelle-
cta autem de corpore Christi adhuc passibi-
li, quale erat in ultima cœna, est com-
munis Doctorum. Probat: quia per al-
terationem producuntur qualitates mate-
riales & corporeæ, quæ ex natura sua exi-
gunt modum existendi quantitativum; a-
deoque produci si verecipi nequeunt in cor-
pore Christi, quod in Sacramento existit
modo indivisibili & spirituali.

*Probabiliter
neque eadē
alterare.*

Secunda pars (quæ *Et Scoti dist. 10. q. 7. n. 2.* & aliorum passim) suadet: quia sicut
corpus & qualitates corporeæ exigunt ex-
tensum modum, ut possint naturaliter exi-
stere, ita eundem videntur exigere, ut pos-
sint naturaliter agere; quia modus agendi
consequitur modum existendi. Quod idem
constat experientiâ, quâ constat corpus
numquam alterare species sacramentales,
neque corpus intra quod recipitur.

70.
*Quamvis
hoc valde
probabiliter
proveniat
solum ex
subtrahio-
ne divini
concursus
ad occultâ
aum myste-
rium.*

Respondent tamen *Nominales* & alii con-
trarium docentes (quorum opinio hac in
parte non est improbabilis) id supernatu-
raliter impediri ob exercitium nostræ fidei.
Aliunde autem sufficienter non convinci-
tur necessitas existendi quantitativè ad hoc
ut corpus agat; sed videtur ab eo, quod spi-
rituali modo existit, posse manare actio, quæ
corporaliter & extensè recipiatur in pas-
so. Quemadmodum Deus indivisibilis &
spiritualis producit res materiales & divi-
sibiles, & Angelus indivisibilis potest mo-

vere rem divisibilem. Sic igitur videtur
qualitas corporalis, etsi per accidens pe-
netrativè posita, adeoque virtutem habens
unitam, rectè posse (nisi divinitus impe-
diatur) producere calorem divisibilem &
habentem suam connaturalem partium col-
locationem. Positio autem perpetui migra-
culi non videtur hic iphærendo rationi
posse vitari. Neque adeo operosè vitari de-
bet in Mysterio miraculis pleno; quod ip-
sum est miraculorum à Christo patratum
maximum. Quare hæc *Nominalium* opinio
satis placuit & placet, etsi opposita sit *Scoti*
& communior.

Q U Æ S T I O VII.

*Qualiter possit Christus prout in
Eucharistia videri seu cognosci.*

Dico I. Corpus Christi, prout est in
hoc Sacramento, non potest naturali-
ter videri oculo corporeo. Ita communitè
Doctores contra *Nominales*, qui putant posse
quidem naturaliter videri, tamen re ipsâ
non fieri propter meritum fidei. Probat: quia
quia oculus corporeus tendere nequit natu-
raliter in objectum spirituale & inextenso
modo existens; quomodo existit corpus
Christi in Eucharistia. Deinde ad visionem
requiritur illuminatio objecti; quod indivi-
sibiliter existens non potest naturaliter illu-
minari, cum agens naturale non possit natu-
raliter producere effectum inextensum in
ordine ad locum. Adde, quod juxta magis re-
ceptam sententiam corpus Christi indivisi-
biliter existens non possit diffundere in cir-
cumstans medium species visibiles & mate-
riales. Conclusio intelligitur contra illos et-
iam de oculo glorificato: etsi enim hic sit
longè perspicacior oculo mortali; ideoque
possit videre res ex majori distantia; tamen
reposito altiori adjutorio non habet ex suo
statu, quod videre possit corpora inpeden-
ter à conditione naturaliter ad visionem re-
quisitâ; prout est extensio objecti.

Sed major difficultas est, an oculus cor-
poreus possit videre corpus Christi in hoc
Sacramento, saltem de absoluta Dei po-
tentia? Negat *Suarez* & alii. Sed verosimi-
lius affirmat *D. Thomas* & passim *Recentiores*; & communitè refertur *Scoti dist. 10. q. 9.* Probat: quia corpus Christi in
Sacramento est coloratum, potestque per
Deum illuminari, adeoque habet formalem
rationem objecti corporaliter visibilis. Ne-
que enim refert, quod non sit extensum in
ordine ad locum: cum non satis efficaciter
ostendatur, cur per Deum oculus eleva-
ri nequeat ad videndum objectum suum
indivisibiliter positum.

Dices modus inextensè existendi nequit
videri, utpote extra objectum visus, Resp.